

DESPRE ÎNVĂȚĂMÎNT CU DRAGOSTE ȘI TEAMĂ

Anatol MORARU, redactor - șef

E binecunoscut adevărul că, dacă un stat are capacitatea să elaboreze politici și strategii performante în domeniul învățămîntului de toate nivelele - *preuniversitare, universitare și postuniversitare* și să investească în buna funcționare a tuturor acestor componente ale sistemului, atunci el își asigură un parcurs, în mare, prognozabil. Din varii motive, R. Moldova nu are, deocamdată, un sistem de învățămînt bine articulat.

În vechiul sistem sovietic, pe cît de obligatoriu era, din rațiuni mai degrabă ideologice, absolvirea unei școli medii, pe atît de greu era pentru un basarabean să dea admiterea la o facultate. De exemplu, în satul meu de baștină, Scumpia, localitate cu cîteva mii de locuitori, erau pe la mijlocul anilor '70 doar 5 studenți la instituțiile superioare de învățămînt și numele lor era știut de tot satul. S-a mai spus că *RSS Moldovenească* a fost un poligon pe care s-au efectuat diverse experimente diabolice, care urmăreau deznaționalizarea, cultivarea unui complex de inferioritate, alte mutații nocive în mentalul colectiv. E posibil că limitarea accesului odraslelor băștinașilor la studii superioare făcea parte din scenariul de îndobitocire a basarabe-

nilor, liberi, de altfel, să muncească de dimineață pînă-n noapte pe lanurile colhozurilor și sovhozurilor. O statistică care a putut fi cunoscută abia după '90 arată clar că, după numărul de studenți, *RSSM* ocupa ultimul loc între republicile surori.

Procesul de renaștere națională a produs, cum se părea la moment, modificări radicale în domeniu. Tinerile generații au început să cunoască și să-și asume istoria națională, identitatea națională, să intre în competiție.

Dar iarăși n-a fost să fie. În 1994, alegerile parlamentare au fost cîștigate de agragieni, niște cominuști camuflați, care au introdus în Constituție ideea stupidă a existenței limbii moldovenești și au reanimat problema (falsă) a identității. Așa a fost reanimat procesul de imixiune a politicului în învățămînt. Pe de altă parte, a fost liberalizat accesul la studii superioare. Statul s-a retras treptat, alocînd doar sume derizorii pentru învățămînt. A apărut și s-a afirmat fenomenul studiilor în bază de contract. Oricine, indiferent de capacități și calități, dacă

avea suma necesară putea deveni, peste noapte, student al oricărei instituții superioare, indiferent de ce note avuse la liceu și fara a susține vreo probă. Astfel, admiterea a fost compromisă, ca și ideea de studii. Deja, rar găseai în sate tineri care nu erau studenți, chit că după 90 au fost deschise diverse „academii”, „universități”, „institute”, „școli superioare” private, numărul total al instituțiilor superioare de învățămînt din R. Moldova, ajungînd, firește, cu cele de stat, la aproape 30, cifră care i-a frapat și pe europeni. S-a produs astfel o inflație a ofertelor (anual, practic toți cei aproape 30 de mii de absolvenți ai liceelor puteau să încapă în instituțiile superioare de tot felul), calitatea studiilor fiind, în majoritatea cazurilor, una îndoielnică. Cu toate că statul nu și-a asumat plătirea în cîmpul de muncă al zecilor de mii de absolvenți, învățămîntul, pe tot parcursul lui - de la grădiniță și pînă la universitate - a devenit pentru o categorie de cetățeni și pentru stat un bussines profitabil, un spațiu unde înflorea / înflorește corupția. A devenit un teritoriu straniu, unde, ca într-un mixer, se găsește grija proverbială a basarabeanului nostru să-i ofere odraslei posibilitatea obținerii unei bucați de pîine mai ușoară, apoi mîndria exacerbată a altora care cred că trebuie numaidecît și din ultimele eforturi (financiare) să fie „în rînd cu oamenii”. Opțiunea pentru studii mai fiind, în unele cazuri, și o încercare de a depăși probleme care țin mai degrabă de altceva, decît de obținerea unei profesii.

Am cunoscut un țăran din părțile Căușenilor care îmi spunea necăjit că intenționează să-și dea copilul la un colegiu, apoi, după absolvirea acestuia, să-i plătească 4 ani taxele de studii la o fantomatică academie amplasată în spațiile aceluiași colegiu și în care activau aceiași profesori de la colegiu. Am încercat să-l atenționez că e o investiție cam dubioasă și mă gîndeam la calitatea studiilor și la perspectivele aproape nule ale viitorului student de a prinde vreun loc de lucru, ulterior. „Da ce să fac, a izbucnit domnul țăran, să-l las să umble cu băutul prin sat, să se destrăbăleze.”

Comuniștii, în cei opt ani de guvernare, nu au schimbat lucrurile spre bine și nu aveau cum, or, bolșevicii, tradițional, doar știu să distrugă și să compromită ideile și oamenii. Trebuie să recunoaștem că ei au mimat respectarea echității sociale, adăugînd un număr nesemnificativ de burse pentru unele categorii de studenți. Pe de altă parte, au reanimat ideea tîmpită a existenței pionierilor și comsomoliștilor în sistemul preuniversitar. Au depus eforturi consistente și costisitoare pentru a impune liceenilor și studenților ideea moldovenismului primitiv și a statalismului inflammat, de unde și isteria românofobă din ultimii ani. Implicația politicului a luat proporții considerabile.

La fel, nu au putut propune marelui majorității a absolvenților locuri de muncă. Știu că italienii, de exemplu, sunt mulțumiți de calitatea bonelor cu proveniență (nelegală) din R. Moldova. Și nu e vorba doar de grațiile lor. Păi,

dragii urmași ai Romei, multe dintre ele au absolvit facultatea(!).

Acum, dacă e să ne referim punctual la situația de la finele lui 2009, trebuie să spunem că, în mare, lucrurile stau acolo unde au stat. În licee părinții buni se pun bine cu profesorii înțelegători și, în consecință, notele se umflă începând cu clasa a zecea și pînă la final. Examenele de bacalaureat au rămas și ele o farsă. „Lumea bună” se consideră ofensată dacă nu ia la toate probele note de zece sau, cel puțin, de nouă. Și asta cînd toți cei deștepți înțeleg că e de ajuns să fie introduse probele de admitere la facultate și această uriașă beșică de porc, umflată de la Naslavcea la Giurgiu-lești, va crăpa oleacă.

Instiuițiile superioare rămase aceleași, ca număr și valoare, își deschid larg - larg ușile pentru orice tînăr de pe stradă, dar cu părinți în stare să plătească taxele de studii.

Sistemul de învățămînt e grav avariât, e o concluzie la care poate ajunge oricine are o tangență cu acesta.

Sunt necesare eforturi considerabile pentru ca echipa lui Leonid Bujor să curățe grajdurile Larisei Șavga. Speranțele se leagă și de acești tineri liceeni și studenți temerari care și-au dorit schimbarea la 7 aprilie, dar și de noua guvernare care dă, iată, semne îmbucurătoare.

Speranța, știu toți bărbații, e o fată frumoasă.

